

UIT DE SCHRIFT.

Jona.

III.

Jona in Ninevé.

Het eerste tafereel toonde ons Jona in den storm. Het tweede sprak ons van Jona in den buik van den visch.

Thans volgen we hem naar de groote stad Ninevé. Het bevel om naar Ninevé te gaan wordt door God herhaald.

Dat was allereerst een op den proef stelling. Zou Jona nu gaan? Hij was uit den grootsten nood gered. Hij had zich verootmoedigd en was uitgeholpen. Zou hij nu gehoorzamen?

Maar het was ook een gunst, dat hij nog gaan mocht.

Zou het u verwonderd hebben wanneer de Heere zulk een onwillige als profeet had verworpen?

Had hij de eere niet verbeurd om dit ambt te bekleeden?

Neen, Gods genade verwerpt hem niet.

Hij ontvangt gelegenheid om zijn kwaad goed te maken.

En, Gods raad gaat door.

Niet de ongehoorzame mensch, niet de wederpartijder, maar de Heere regeert.

God brengt zijn kind door vernedering en verhooring tot het oorspronkelijk door Hem bepaald einde.

Niet een ander, maar Jona moest de man van Gods eere in Ninevé worden.

Hier schittert de gedachte der herschepping.

Jona moet prediken tegen Ninevé.

Hij moet deze heidensche wereldstad, centrum van het heidensche leven aanzeggen het oordeel Gods.

De Heere zal hem bij die moeilijke taak niet alleen laten.

„Predik tegen haar de prediking, die Ik tot u spreek“.

Zoo luidt de last en de belofte.

Jona kan nu met gerustheid optrekken.

Langs den gewonen karavaanweg over Damascus trekt hij Oostwaarts.

Ninevé was een groote stad Gods van drie dag-reizen.

Een complex van vier steden waartusschen groote vlakten waar het vee verblijf hield.

Daar woonden bijeen honderdduizenden menschen.

Immers er waren veel meer dan honderdtwintig duizend kinderen.

Als Jona de stad heeft doorwandeld en een geschikte plaats voor zijn prediking heeft gevonden begint hij luide te roepen: nog veertig dagen, dan zal Ninevé worden omgekeerd.

Dat was het telkens weerkerend thema van zijn prediking.

Hij heeft daarbij hun zonden als oorzaak aangewezen en hun op de ziel gebonden dat Goddelijke toorn hen treffen zou op geheel bovennatuurlijke wijze.

Nog veertig dagen en dan zou het geschieden.

Het getal veertig in verbinding met eenige tijdsperiode wijst op een tijd van verzoeking of beproeving, van afwachting of loutering, een tijd waarin het geloof zich openbaren moet en de weg der bekeering voor ons openstaat.

Zoo ook hier. Veertig dagen uitstel van oordeel, waarin de mogelijkheid van bekeering nog openstaat en de prediking uitgaat: behoud u om uws levens wil.

Jona's prediking maakt diepen indruk.

Ninevé's inwoners worden er door aangegrepen. Zij gelooven ze en vreeze en ontzetting maakt zich van hen meester.

De verslagenheid breidt zich over allen uit.

Zij roepen een vasten uit en bekleeden zich met zakken van hun grootste af tot hun kleinste toe.

Het gemoed van den Oosterling is bijzonder ontvankelijk en uiterst beweeglijk.

Ook zijn uitwendige vormen van blijdschap en droefheid zijn buitengewoon zinnelijk, luidruchtig en hartstochtelijk.

In de Jodenbuurten van onze groote steden kunnen wij daarvan nog wel getuigen zijn.

Trouwens, we herinneren ons nog levendig de groote bewogenheid die zich van de burgerij in steden en dorpen meester maakte toen in 1914 de mobilisatie werd afgekondigd.

Men herkende de anders zoo kalme Nederlanders niet.

Zoo was het nu in Ninevé een algemeene verslagenheid en droefheid en rouw.

Jona's woord drong zelfs door tot de Koninklijke burecht.

En Ninevé's Koning wordt er evenzeer door aangegrepen.

Plechtig staat hij op van zijn troon, legt zijn schitterend Koninklijk overkleed af, bedekt zich met den zak der boete en zet zich neer in de asche der treurigheid.

Dan laat hij een Koninklijk bevel uitgaan, dat menschen en dieren zullen vasten, met zakken bekleed worden en sterk zullen roepen tot God en

dat allen zich van het kwaad zullen bekeeren op hoop, dat God het oordeel nog wenden zou en de stad behouden worden.

Ninevé's Koning beseft dat het kwaad moet worden beleden en nagelaten.

Mensch en beest, samen onder het oordeel, moeten roepen tot God.

Zeg nu, dat hier bijgeloof een woord meesprak en dat vooral geheimzinnige vrees, die in het Oostersehe godsdienstige leven zulk een groote rol speelt, mede tot dit misbaar aanleiding gaf.

Maar dan hebt ge toch dit machtig gebeuren in Ninevé nog niet gepeild.

Ninevé was een groote stad Gods.

God zocht Ninevé. Hij zocht de heidenen.

Hij zal er zijn krachten verheerlijken.

Het vreesgevoel dat de zondaar behield zal Hij verdiepen en versterken door de prediking van Jona.

Een wondere werking van zijn algemeene genade zal een nationale verslagenheid verwekken en een algemeene bekeering tot God.

Geen zaligmakende bekeering als vrucht der wedergeboorte.

Ze was dan ook niet blijvend.

Maar een uitwendig aangegrepen worden en neergeworpen in zak en asch.

Straks zijn de indrukken weer voorbij.

Dan gaat Ninevé weer voort op het pad der Godverzaking.

Een ander profeet, Nahum, zal dan andermaal den ondergang der bloedstad voorspellen.

En Mediërs en Babyloniërs zullen haar storten in het verderf.

Toch was deze bekeering — al was ze slechts tijdelijk — den Heere niet ongevallig.

Er ging blijkbaar kracht van Zijn Woord uit en daarom was het den Heere te doen.

God zag dat aan, hoe Ninevé zich verootmoedigde en het herouwde Hem over het kwaad dat Hij gesproken had te zullen doen, en Hij deed het niet.

Jona in Ninevé predikend is ons een machtig teeken Gods.

Jezus zelf heeft er zijn tijdgenoten op gewezen hoezeer de Ninevieten zich op het woord van Jona hebben bekeerd, terwijl zij in Hem niet onderscheidten den meerdere dan Jona.

Het eigengerechtigde Israël verhief zich boven de volken der wereld.

Jezus' heenwijzing naar Jona herinnert hen dat God niet slechts Israël, maar de wereld liefheeft, ook al werkt daarin Zijn vrijmachtige verkiezing.

Een teeken voor ons ter waarschuwing, dat wij niet ons verheffen boven de volken die God niet kennen; dat wij niet versteenen in onze belijdenis terwijl Javaan en Soembanees tegen ons zouden opstaan.

Een teeken dat er bij God kracht is om volken te behouden, maar dat verworpen wordt een volk, een land, een werelddeel dat anderen niet zegen.

Jona is ook in Ninevé schaduw van den Christus.

Trad niet onze zaligmaker evenals zijn voorlooper op met de prediking: Bekeert u, want het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen.

En treden zijn apostelen niet op met de aankondiging van het naderend eindgericht?

Wie onder zijn Woord verslagen tot bekeering komt wordt behouden van den toekomstigen toorn.

Jona in Ninevé predikt ons voor ons persoonlijk leven dat God dikwijls met ons handelt tegen ons vleesch en bloed in.

Waar Jona heen wilde is hij niet gekomen en waar hij niet heen wilde, daar moest hij heen.

Wat hij wél wilde prediken dat mocht hij niet verkondigen en wat hij niet zeggen wilde dat moest hij prediken.

Leeren we van Jona onzen wil gevangen te geven onder Gods wil.

Eigen wil brengt nabij den dood.

Gods wil volgend worden we gered.

En dan ten slotte.

Gij hebt, o mensch! een genadetijd.

Veertig dagen.

Leer van de Ninevieten het woord van Gods dreiging te gelooven en u te bekeeren in zak en asch.

Bereid uw huis want gij zult sterven.

Stel uw bekeering niet uit.

Zult gij nog veertig dagen hebben?

Haast u om uws levens wil.

Verneder u onder Gods krachtige hand en Hij zal u te zijner tijd verhoogen.

Gods raad zal bestaan.

Eens zal de aarde vol zijn van de kennis des Heeren gelijk de wateren den bodem der zee bedekken.

J. G. KUNST.

KERKELIJK LEVEN.

Synode-Indrukken.

XI.

De zaak Dr N. D. van Leeuwen.

Bij het weergeven van mijn indrukken over de zaak-Dr v. Leeuwen moet ik weer dezelfde methode volgen, als in de vorige nummers ten opzichte van de zaak-Ds Brussaard.

Dr Van Leeuwen is door de Commissie, niet door de Synode zelf ter samenspreking genood en ook aldaar verschenen.

Voorts is zijn zaak eerst in geheime zitting afgehandeld en daarna pas voor de publieke vergadering gebracht.

Om niet in geheimen te treden, kan ik alzoo geen indrukken geven van de verschijning van Dr Van Leeuwen, noch van de behandeling van zijn zaak, maar alleen van het rapport, dat dien-aan-gaande werd uitgebracht.

Nu is dat rapport in ons blad niet opgenomen.

Wel stond het in de dagbladen, maar ik mag niet onderstellen, dat die door onze lezers zijn bewaard.

Om hun te gerieven begin ik dan met dit rapport hier te laten afdrucken:

Ad e. de vraag van de classis Drachten of Dr van Leeuwen met zijn afwijkend gevoelen inzake de slang in onze Gereformeerde kerken mag worden geduld.

Uwe commissie meende goet te doen, alvorens Ewe Synode te dienen van praedivies in het onderhavige concrete geval, in het algemeen hare aandacht te schenken aan de vraag of het mogelijk is, dat in onze Gereformeerde kerken een Dienaar des Woords, die eenig afwijkend gevoelen is toegelaten, wordt geduld. Zij meent dat deze vraag weliswaar bevestigend moet worden beantwoord, gelijk zij reeds opmerkte in haar rapport inzake de opheffing der schorsing van Dr van Leeuwen, in een vroegere zitting bij uwe Synode ingediend, maar wil er nadrukkelijk de aandacht op vestigen, dat zulk een dragen of dulden van een Dienaar des Woords met een afwijkend gevoelen — waarbij vanzelfsprekend is, dat hij dit in den weg van de indiening van een gravamen aan de Kerken bekend maakt — een bijzondere tegenwoordigheid van de zijde der kerken is, bewijs van den geest der verdragende liefde, welke den dwalenden broeder wil trachten te behouden; en dat dit voorts uit den aard der zaak niet in betrekking tot iedere mogelijke afwijking en slecht bij uitzondering mogelijk is, wanneer bijzondere redenen, in verband met de houding van zulk een Dienaar, daarvoor grond geven. Als zulke bijzondere redenen kunnen worden genoemd, dat een dergelijk Dienaar de belijdenis of leeruitspraak der kerk, waarvan hij op een bepaald punt afwijkt, overigens van hare toont te aanvaarden en door zijn geheele gedraging van zijn innige liefde voor de Gereformeerde kerken, en van zijn volle bereidheid om zich naar deze beslissingen te schikken de onmiskenbare blijken geeft, terwijl zijn afwijking alleen hierin haar grond mag hebben, dat hij in gemoede overtuiging is, dat aldus de leer is van 's Heeren Woord. Ook spreekt het vanzelf, dat aan het dragen of dulden de voorwaarde moet verbonden zijn dat de betrokken Dienaar dit gevoelen in de kerken noch openlijk noch heimelijk leeren en voorstaan zal. Ontrent een en ander zullen zich de kerken, al eer zij zich in eenig bijzonder geval, dat natuurlijk op zichzelf beoordeeld worden moet, ten gunste van een dragen of dulden van den betrokken Dienaar des Woords uitspreken, zeker zeer nauwkeurig moeten vergewissen. Ten slotte mag uwe commissie niet nalaten er op te wijzen, dat het dragen of dulden van een Dienaar met afwijkend gevoelen allermint beteekent, dat de kerken aan dat gevoelen eenig recht van bestaan toekennen of van oordeel zijn dat het inderdaad Schriftuurlijk grond heeft; het is een afwijkend gevoelen en daarom wordt de Dienaar die dat gevoelen aanhangt gedragen; doch juist in die aanduiding „afwijkend“ ligt uit den aard der zaak dat het niet overeenkomstig de leer der kerken is. Men moet er dan ook wel op letten, dat niet het gevoelen zelf geduld wordt, maar de persoon, die met dat gevoelen in het midden der kerken verkeert.

Men komende tot de concrete vraag of Dr van Leeuwen met zijn afwijkend gevoelen is te dragen, veroorlooft uwe commissie zich de opmerking dat uit het tevoren gezegde wel duidelijk is, dat het alleen hierom kan gaan, of we bij Dr van Leeuwen te doen hebben met een geval gelijk daar nader omschreven is.

Daartoe was het in de eerste plaats noodig, dat uwe commissie zich vergewiste, of Dr v. Leeuwen, die bezwaar had ingebracht tegen de beslissing der Synode van Assen bepaaldelijk ten opzichte van de slang, overigens deze beslissing, welke door die Synode als één geheel gegeven is, van harte aanvaardt. Hem werd daarom allereerst de volgende vraag gesteld:

1. Aanvaardt gij zonder eenig voorbehoud, dat de boom der kennis des goeds en des kwaads en de boom des levens naar de klaarlijkkelijke bedoeling van het Schriftverhaal van Genesis 2 en 3 in eigentijken of letterlijken zin zijn op te vatten en dus zintuiglijk waarneembare werkelijkheden waren, en dat derhalve de meening, als zou men disputabel kunnen stellen of deze boomen zintuiglijk waarneembare werkelijkheden waren, in strijd komt met het in Art. 4 en 5 der Ned. Geloofsbelijdenis beleden gezag der H. Schrift; en belooft gij dit ten grondslag te zullen leggen aan wat gij in dezen zult leeren?

Tot diep leedwezen van uwe commissie weigerde Dr van Leeuwen volstandig en bij herhaling op deze vraag een antwoord te geven, hoewel hem werd duidelijk gemaakt, dat het voor overweging van de mogelijkheid om hem met zijn afwijkend gevoelen te dragen, volstrekt noodzakelijk was omtrent dit punt een onduidelijkheid en besliste verklaring van hem te verkrijgen.

Dit was te meer noodzakelijk, waar Dr van Leeuwen vóór de beslissing der Synode van Assen in zijn onder het pseudoniem Voxeysylvis uitgegeven en later onder zijn eigen naam aangekondigde brochure „Om der waarheid wil“ een uitspraak had gedaan, welke lijnrecht met de strekking van die beslissing in strijd is. Hij schreef daarin (blz. 15): „En dan durf ik, als Gereformeerde, en naar ik meen te mogen zeggen,